

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ.

Редакція й Адміністрація:
Львів, РИНОК Ч. 10. П. ПОВ.
Телефон Редакції 246-46
Телефон Адміністрації 229-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Кonto: П. К. О. Львів 504.000
"Банку Чеського Лангос"
Прага "Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
місячно (з книжкою) . 5.00 зол.
чвертьрічно 15.00 "
піврічно 30.00 "
річно 60.00 "
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ. У ЧЕ-
ХОСЛОВАЧИНІ 30 КОР. Ч.
У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 СОТ.

ВСІ ТОЧНІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ ДІСТАЮТЬ ЩОМІСЯЦЯ БЕЗПЛАТНО
КНИЖКУ Б-НИ "ДІЛО" В ОБЕМІ 10—15 АРКУШІВ ДРУКУ.

Між СССР та Японією таки дійде до війни.

Паризький щоденник "Л'Епок" помістив цікаву розмову свого кореспондента з японським амбасадором Сугімурою в Парижі про міжнародне положення.

На вступі виявив амбасадор песимізм щодо майбутніх совітсько-японських взаємин, бо ці взаємини сперті на дуже непевних основах. Хоч Японія не хоче війни, але слід зазначити, що в Кореї і Манджурії є найкращі японські відділи, готові кожної хвилини відбити наступ большевиків.

Далі амб. Сугімура звернув увагу на комуністичну пропаганду, яку Японія рішена поборювати і тим слід пояснювати протикомуністичний пакт. Світі нагромадили біля брам Японії величезний військовий матеріал. Це дуже непокоїть японську публічну думку. Величезне число совітських літаків, нагромаджених у Владивостоці, готове кожної хвилини до наступу на японські міста, і села. 100 підводних

совітських човнів загрожує японським комунікаційним шляхам.

На питання, чи Японія мала б якийсь інтерес у конфлікті зі Світами, амбасадор сказав: "Так, знищення воєнної бази у Владивостоці".

Щодо взаємин з Францією, заявив Сугімура, що вони не найкращі. "Знаємо, що французько-совітський пакт не охоплює Далекого Сходу, але хто-ж міг би перешкодити, щоб тепер до Владивостоку помандрував французький військовий матеріал. Так само докладно звертали ми увагу на французьку поміч для СССР, як колись на німецьку.

До французької помочі для Китаю амбасадор не прив'язує більшого значіння, бо висноження французького міністерства закордонних справ про спинення висилки воєнного матеріалу до Китаю вважає правильним.

ДЕМАГОГІЯ замість політики.

Львів, 16. серпня 1938.

Вчора, в понеділок 15-го серпня, у цілій Польщі йшли маніфестації з приводу 18-их роковин перемоги над московським большевизмом у битві під Варшавою, перемоги, що прийняла у поляків відому назву "чуда над Вислою". У нинішньому польському партійно-політичному та ідеологічному розпорощенні нема такого державного чи національного свята, в якому всі польські табори йшли б разом. Навпаки: всі групи признають і даку дату також "своєю", вартую відсвяткувати її і собі, то з правила використовують її для своїх вузьких і менших, інколи дуже вузьких і дуже маленьких цілей.

Так було і цим разом. Окремо роковини "чуда над Вислою" святкував ОЗОН, який виступив немов у ролі експонента уряду й офіційних чинників на місцях. В академіях ОЗОН-у брали участь представники влади та війська, провідники ОЗОН-у находились теж поруч із представниками влади, які приймали дефіляду військових та піввійськових формаций і різних проурядових суспільних організацій. Свято тої частини польського громадянства мало характер маніфестації на честь війська та на честь пам'яті Я. Пілсудського, головного автора надвислицької перемоги. Окремо виступило Стронництво Людове. Його маніфестації були не тільки виявом культу для селян-воїків, які полягли в обороні загроженої батьківщини, але й мали вже виразну закреску демонстрації проти теперішнього уряду й режиму; не дурно в цілому раді посівів старости заборонили були їх та свою заборону тільки в останній хвилині відкликали на виразний приказ варшавського центру, який перед самоуправними виборами та розмірно недалекими виборами до нового союму і виборами президента виявляє супроти людовців радше примирні ніж воєнні тенденції. Людовці склали на своїх зборах присягу, що польські хлопці завжди готові пролити кров за рідний край, але одночасно додавали присягу вірності для свого вождя — Вікентія Вітоса, який даремне чекає на чужині на амністії. Третьою групою, яка маніфестувала, було Стронництво Народове, себто євдеки. Їхню участь у святі роковин перемоги над Росією можна пояснити хіба тільки тим, що вони не могли допустити, щоб їх не було, щоб їх неперисутність надто кидалась в очі, бо "неперисутні ніколи не мають рації". Маніфестації євдеків обмежились теж лише до пропаганди своїх партійницьких гасел: євдеки просто використали нагоду, щоб з приводу історичних роковин ще один зайвий раз полисуватись своєю привычною та ноторією відомою демагогією. Бо як інакше назвати виступ, який з нагоди роковин військовий перемоги над московським большевизмом в найбільш лайливий та непристойний спосіб атакує — українців та жидів?

Для польської євдеції вчорашні роковини були тільки відбивною для їх старої місії: ширити ненависть і зазісць до всіх, хто у Польщі неподає. Яку іншу причину мали вони, коли рішались брати активну участь у вчорашньому польському святі? Можна зрозуміти авесь табір Пілсудського, для якого ті роковини дорогі: адже той 1920-тий рік був дійсно роком нерозривно зв'язаним з іменем Пілсудського, поход на Київ зродився з його політичної концепції, з його планів будувати будучину молоді держави на тій найбільшій гарантії безпеки, яку давав розбитий єдиної неподільної Росії, та перемога над червоною Москвою — не вважачи на всі дискусії військових фахівців — нероздільно зв'язана з іменем тодішнього начальника вождя армії і начальника держави. Правда, більшість того табору продовжує культ імені Йо-

Виміна політичних в'язнів і полонених в Іспанії.

Міністерство закордонних справ у Лондоні оголосило такий комунікат:

Оба іспанські уряди згодились за посередництвом англійського уряду, щоб під наглядом комісії трьох, вибраної англійським урядом, перевести взаїмну виміну політичних в'язнів і військових полонених. На чолі цієї комісії стоїть англійський фельдмаршал сер Філіп Четкур, члени комісії б. генеральний консуль у Відні І. і полк. Гей. Комісія радитиме в Тулузі і в Парижі зв'язок з обома урядами при доповіді зв'язкових старшин. Виміна обійме всіх в'язнів і полонених. Праця комісії матиме військовий характер.

НАЦІОНАЛЬНІ ЛІТАКИ ЗБОМБАРДУВАЛИ ВАЛЕНСІЮ Й АЛІКАНТЕ.

П'ять літаків типу "Савоя" вилетіло зі своєї бази на Майорці і скинуло понад 100 бомб на Валенсію та Аліканте. Бомби ушкодили три англійські кораблі: "Фредадор", "Гіаферн" і "Норман Юлі". На кораблі "Фредадор" відломок

бомби зранив важко британського обсерватора комітету неінтервенції та кількох членів залоги. На кораблі "Гіаферн" згинув англійський телеграфіст Емері.

ДАЛЬШИЙ НАТИСК НАЦІОНАЛЬНИХ ВІЙСЬК.

Головна квартира національних військ оголосила такий комунікат:

На фронті ріки Ебро національні війська взяли до неволі в останніх двох днях понад 1.000 полонених. Протинаступи червоних на відтинку Сегре відбито з великими втратами. На фронті Естрамадурі очищено остаточно горби Манцона і Кандерга. Деякі відділи неприятеля, що ставили завзятий опір, винищено до неги. Здобуто м. Зара Капіла і три сусідні горби. На цьому відтинку попало до неволі 800 полонених. На полі битви червоні залишили 300 вбитих. Зістрілено бомбовиків і мисливський літак червоних.

Ескадри ген. Франка бомбардували порти Барселони, Тарагони й Аліканте.

Візита шефа французького летунства в Берліні.

До Берліна приїхав у вівторок 16. ц. м. з офіційною візитом шеф французького летунства ген. Віємен. Німецький нарід — стверджує "Цайтунг" — вітає старого фронтового воїна, колишнього лицарського противника. Він переконаний, що візита є одним зі зусиль до взаємного зближення обох народів.

Візита ген. Віємена викликала теж живе дискусію публічної думки і політичних кол. "Парі Соар" стверджує, що хоч офіційні казуть, що візита ген. Віємена має куртуаз-

ний характер, то без сумніву розмови ген. Віємена перейдуть поза межі технічних летунських розмов тимбільше, що програму побуту ген. Віємена і марш. Вальбо особисто опрацював марш. Герінг. У хайліні коли німецькі маневри — пише, "Парі Соар" — викликають тривогу, побут ген. Віємена в Берліні свідчить, що Франція зберігає холодну кров і приймає з довірою висноження німецького уряду щодо характеру німецької військової підготовки.

Репресії за заяву чеських старшин.

Німецький щоденник "Цайт ам Монтг" повідомляє, що відповідального редактора організації старшин "Душійніске Лісте" призначено до карної відповідальності за оманливі заяви чеських старшин, що викликали за кордоном неприхильне враження. Щоденник не подає чи до карної відповідальності призначено теж відповідального редактора "Ліста" і відомого промисловця Бауера, на статтю якого поклали увагу чеських старшин.

заявою чеські старшин хотіли недопустити до уступок у користь судетських німців і довести до димісії уряду прем. Годжі, щоб у новому кабінеті здобули вирішувальний голос військової кола. "Ентраїнжан" радить чеським старшинам призадуматись над положенням Ч.С.Р. і поступати згідно з чеськими національними інтересами. Як би тепер — запевняє "Ентраїнжан" — дійшло до кризи чеського кабінету, то така криза була б однозначна з загальним конфліктом.

Марія Рачинська

по довгих і тяжких терпіннях, прийнявши Найсвятіші Тайни упокоїлася в Бозі дня 13. серпня 1938 р. у 22-й весні життя.

Похорони відбулися в Ульгівку, повіт Рава Руска дня 16. серпня п. р. в 9. годині.

РОДИЧІ, СЕСТРИ І РОДИНА.

сифа Пласудського радше тільки формально, бо поклоняється сьогодні політичним віруванням, що маю мають з віруванням Пласудського спільного: вся мода на націоналізм в ОЗОН-і, літніція в націоналістичному ексклюзивізмі різних достойників ОЗОН-у з іншими польськими націоналістичними групами, — все воно іншим духом, ніж Пласудського відозва: „До українського народу“ з травня 1920 року. Не дивує нас теж, що напр. п. майор Домонь, промовляючи на вчорашній академії у Великому Театрі у Львові, не вважав за потрібне (як виходить з газетних звітів) ані словечком згадати про те, що в поході на Київ та в боях підчас відвороту з великою битвою під Варшавою включно брали участь і союзницькі війська української армії УНР, які дотримали вірності до самого кінця: коли хтось активно бере участь в актуальній протипольській роботі, то деякі історичні згадки бувають немілі. Але це вже тільки так собі, мимоходом...

Можна теж зрозуміти участь у вчорашньому святі роковин чуда над Вислою польських селян та інтелігенції згідно знаку Строніцтва Людового. Адже у тодішній важкій й переломовій для Польщі дні на чолі польського уряду стояв Іх чоловік, Вікенті Вітос, а найчисленнішим елементом тодішньої польської армії було таки польське селянство. І тому добре, слушне й льогічне право, тієї політичної партії згадати з нагоди отих роковин неалим тихим словом свого лідера та влімнутися за нього. Але просимо відповіді нам на запит: що любить ідеологію польських ендеків з ідеологією Пласудського, з ідеєю походу на Київ, з концепцією поділу Росії та всією війною з Росією і перемогою над нею?

Очевидно, на тодішніх полях боїв впало напевне чимало і членів польської ендеції, як політичної партії, і слушно партія повинна вшанувати їх пам'ять. Але політично внесь 1920 рік, рік польсько-російської війни, був роком ендецької поразки, був ударом в їх політичну і горйну русофільську орієнтацію, був тим, проти чого вони найпалкіше і тоді виступали і проти чого борються по нинішній день, атакуючи імя Пласудського головню саме за його „федералізм“, за його протиросійський фанатизм, за його відвагу не рахуватися з волею та настроями ендеції і розпочати війну з Росією. По нинішній день політична думка польської ендеції проявля не так франкофільством, як саме ру-

софіальством, і в Росії, як союзнику бачить найкращого гаранта польської державності, загроженої — на думку цієї ендеції — тільки від одного зовнішнього ворога — Німеччини — та одного ворога внутрішнього — національних меншин.

Пропагувати політичне русофільство в роковині перемоги над Росією — це так не личило. Але пропагувати боротьбу з усіми непольськими народами у Польщі — це коник, завжди готовий вганятися по польській вулиці. І вчора польські ендецькі промовці знову розперезалися. На ендецьких вічах у Львові та в менших галицьких містах „зброділих кшовань“ українських „дивротонув“, аж захлистувалися ендецькі промовці від проповідування правди, що Польща це „панство народове“, в якому треба „зміцнити“ всі „зброділих мнейшосці“. Очевидно: треба тільки знищити та виселити на іншу планету всіх неполяків-громадян Польщі, зокрема і впершу чергу треба позбутися компактної кількоміліонової маси українців, а тоді вже напевне Польща стане однородною польською національною державою. Це тільки та одна мала дрібниця, яку саме й пропагують зробити ті найкращі фахівці від національних справ.

Це брехня, що історія є вчителькою життя. Нікого вона ще не навчила і не навчить. Неправда, що партійно-політичні провідники повинні відріжковувати демагогію від політики і схилитися до політики зі шкодою для демагогії. Політика — річ трудна і невдачна. Демагогія легка, найкращою кваліфікацією бути жрецем в її святині є моцні голосові струни та сильні легені. Демагогія завжди ще поплатний інтерес. І не глибокі політична святкує тріумфи, тільки демагогічна паліть, найбільший політичний примітивізм. Це ніщо, що наслідки демагогії, як системи, завжди в історичній скалі сумні. Хтоб там журився, що буде за кількадесят чи кількасот літ! Демагогія добра на нинішній день і вчорашній день був знову повний польської ендецької демагогії. Але таких днів є більше, вони взагалі не минаються у нас. І разом складаються на польсько-українську дійсність, затроєну бацилями ендецької демагогії, при якій нема місця на політику.

Ік.

ВЖЕ ПОЯВИВСЯ

І. том
МОГУТНЬОЇ ПОВІСТІ
БАЛЪЗАКА

„УТРАЧЕНІ ІЛЮЗІЇ“

Боротьба молодого письменника з провінції за славу та прожиток у Парижі. — Кулісн авданничих фірм і денникарства.

ЦІНА ТОМУ 2.— ЗОЛ.

Дістанете у Видавництві „Діло“, Львів, Ринок 10 і у всіх книгарнях краю.

Японія і Совіти.

Японсько-совітська війна висіла на воложку. Правда, прийшли вістки про замирення, але це більш як певно замирення епізодичне. Це не першина на маньчжурському кордоні, це вже такий своєрідний звичай в Азії.

Не хочу писати тут ні про можливості такого конфлікту у майбутньому, ні про підготовку обох сторін, ні про число убитих, ні про те що Лівінов відповів японському амбасадорові.

Хочу звернути увагу наших читачів на одну річ, яка мабуть теж може мати вплив на хід подій, а саме: на почуття честі.

Виховані на славних військових традиціях, японці не вважали на їхній тендітний вигляд, ароджені воїни. Віддані сліпо своєму цісареві, уважають вони за найбільшу честь віддати своє життя для батьківщини. Почавши від звичайного стрільця аж до найвищих генералів, у кожного з них саможертва і посвята — це річ сама собою зрозуміла. Цим і пояснюється, що у японців нема відлучення за хоробрість і за боеві подвиги. Все громадянство підноситься тому з найбільшою пошаною до свого війська.

В японській історії не знайдете одного випадку, де японців перемогли. Досить пригада-

ти події під Порт Артуром, де тисячі так аваних „людських гранат“ доказали того, чого цільний світ, а принаймні самопевні і чванливі москалі не сподівалися. Ще сьогодні імя Чуніма, де гордість царської імперії пішла на дно моря, не ликує подив у всіх знавців морської баталії.

Не диво, що ці славні традиції виробили у японців почуття самопевності і гордості.

За останніх трицять літ японці зуміли створити таку модерну армію, флоту і летунство, що багато держав їх їм завидують. Вони осигнали це невпинною працею. Довгі роки вони з найбільшим завзяттям училися від європейців та американців, щоби дізнати того, що поклали собі за мету, а саме: бути незалежними на кожному полі від чужинців. І так англійської чи американської і летунство, що сьогодні в Китаю доказує просто чудес. Та не лише на цьому полі перевели вони еманципацію від чужини.

Візьмим наприклад промисл. Хто то міг був подумати ще тому десять літ, що Японія конкуруватиме сьогодні з Англією та Америкою? Хто не знає прегарних шовкових výro-

Нема доброго снідання
без кави з цинкорією

ЛУНА

— яку виробляє і продає —
українська коопер. фабрика

Суспільний Промисл

Львів 24, вул. Жовківська ч. 188

бів чи японської порцелини? Хто не бачив тих малих японців, що по всьому світі продають на вулицях всякі дрібнички за безцінь?

Хочу згадати ще про одну характерну рису прикмету японців. Привязані до своєї малоплодовиті більш ніж інші, загартовані у війні боротьбі зі стихійними нещастями, вони не селю постійно ростуть. Їх батьківщини їм вистачає і тому мусять шукати прожитку в інших краях, дуже часто в величезних шкодах. Та всюди, де воно не було б, воно не зречеться своєї національної приналежності, навпаки, він гордиться нею.

І власне ця гордість, це почуття національної честі не дозволяє Японії під по уступити Совітам. Очі цілого азійського континенту звернені на них у цій боротьбі, що вони ведуть проти більшовизму. За всяку ціну, не змирились найбільших зусиль і жертв, вони відкинули цю більшовицьку пропозицію. Це власне елемент, що рішатиме в цьому життєвому зударі.

Що-ж до Совітів, то для них це почуття честі не існує. Це буржуазні товкості, і вони давно вирости. У них виробилася традиція: чистка. Так буде і шмигавки не повезе, підуть їх нинішні „герої“ на і знову писатимуть про фашистських зрадників, запродавців і тому подібне.

Н. С. С.

Великі маневри в Німеччині почалися

В понеділок 15. ц. м. почалися великі маневри німецької армії в Ітеборг під Берліном на які приїхав канц. Гітлер і марш. Гудеріан. Ітеборг постійно відбувалися маневри військових збройних сил, ще за цісара Вілгельма, зокрема найбільші артилерійські маневри. Там в Ітеборгу збудовано велику артилерійську Терен маневрів в Ітеборг окружені військові стійки, які неопускали нікого без спеціального посвідок, зокрема ніяких цивільних осіб. Проблема, що їх розглядали підчас маневрів була такою ж таємною. Крім того маневри відбувалися у всіх прикордонних провінціях. І так як вони були у Сх. Пруссії вихали військові сили цих держав, які перебувають у Берліні. Маневри зацікавлення викликають маневри на Балтику, недалеко кордонів Чехословаччини і Польщі. В найближчому часі відбуватимуться маневри в Надренії, Шлезвіку і Мекленбургу. В цюгорічних маневрах беруть теж участь резервісти, які борозили військову службу. Тому в усіх більших містах великою мірою збройних відділів і амоторизованих піхоти. Німецький уряд рішуче вістою заперечив, будьтоби цюгорічні маневри були пробною мобілізацією.

В. ШАНОВНИХ АВТОРІВ І ДОПИСАВЧИКІВ просимо завжди пам'ятати, що рукописи не повертаються, а писати тільки на одній сторінці, чисті й різно, залишати між рядками великі проміжки (інтерлінії) і вживати паперу, на якому не залишає. Рукописи, що не відформатовані, не анногам, Редакція може зважуватися на зведення.

Від Буга до Ікви.

(Вржіння з манарівки)

(Продовження)

ДОРІЖКА СЕРЕД ЗБІЖЖА.

Тимчасом ми не пішли „сошею“, бо чорнобрива молодниця, що жала при дорозі пшеницю, поранила нас краще.

— Ей, не мусите йти „сошею“. Он у збіжжі зорозина, „мона йти полем, полем і аж від Пляшевою вийти на „сош“.

— Гаразд, хазяйко! Дякуємо!

Чудова, незрівняна пільна доріжка, що місцями переходить у стежку. В горі небо з деспотичними хмарами, по обох боках праворуч і ліворуч дві стіни спілої пшениці. Більше нічого. Одинокий, визолочений сонцем мур стоїть рівно й відгородує нас від решти світа. Часами надлине вітер. Сколихне колосистою хвилю, набере повні пригорщі запахів і знов вилетить переганятися з хмарами. Між колосками лишається тільки шепіт і срібlistий сюржіт коників. Можнаб ціле життя йти тією доріжкою, не надокучилаб. Місцями в пшеничній стіні видні. Це жито стоїть у копах, або жнуть жінці. Смагляві, чорнобриві, з лискучими, допитливими очима. Не можемо перейти попри них мовчки.

— Боже, помагай! Чи далеко ще до Пляшевої?

Сяйво усмішки в очах.

— Недалеко, ось і церкву вже видно!

Справді: з-поза хвилястих збіжжів церква! Більше не питаємо. Чуємо приплив зворушення. Жінці відводять нас очима й довго ще глядять у нашу сторону.

Приспішуємо кроку й очей не можемо відірвати від чудової яви. На блакитному тлі неба п'ять куполів і п'ять високих хрестів на них. Довкола чорні, гривасті хмари, але сонце має ще силу змагатися з ними, щоб безперервно опромінювати церкву на протилежному боці. Це сильно підносить красу картини, робить її незвичайною.

На полі знову жито в копах. Між копами корови, громадка дітей і дідусь у темно-синій шапці. Дідусь підходить аж до стежки. Як можна не заговорити до нього?

— Доброго здоров'я дідусю! Чи зайдемо ще перед дощем на Пляшеву!

Щось теплого й м'якого з'являється на дідусяному обличчі й зникає.

— На Козацькі Могили?

Дідусь мовчки, глибоко віддає, дивиться кулясь у бік. Потім підносить очі й вже рівним голосом питає: „На Пляшеву?“ ? розглядаючи хмари, впевняє: „О-ого, зайде, не буде сьогодні дощу“.

Можливо, але не зашкодить поспішати, бо сонце вже за хмарию.

ОЖИВАЄ МИНУЛЕ.

До монастиря св. Юрія на Козацьких Могилах можна тільки з одного боку піти сухою ногою, бо довкола нього болотисті, м'якотні луки. Хочемо скоротити собі дорогу й без надуми йдемо просто на стежку. Грунт під ногами скоро розмикає, підходить водою. Вкорті мусимо скидати черевиків і йти далі босоніж. Місцями так густо, що ноги западаються аж до колін. Мимоволі нагадується історія: „Велике болото захищало козацький табір“. І нараз в уяві починають пересуватися картини: десь тут на цих полях гетьман Богдан з своїми полками, два ворожі табори напроти себе, бій! Десь віроломний хан з дикою татарвою. Крик, іржання коней, мечі, кулі. Нагло зрада: татари втікають. Гетьман здоганяє хана, хоче зупинити й сам попадає в засідку.

Пам'ять виразно пригадує призабуті історичні факти, героїські постаті козацьких полковників. Он там десь над Пляшевою хоробрий Дзеджалік з своїм табором впродовж 10 днів відпирав ворожий наступ. А в котрому місці лицарський, очайдушний Богун, цей орел між Богдановими полковниками через трупи й кров, через непрохідні болота перевів козацькі відділи, рятуючи їх від загибелі. Де казав козакам робити греблі з возів, шатер, контушів,

Убрання до міри

з найліпших матеріалів поручає

ШАПІРА, вул. Личаківська 1

сідала і кожухів? Хто не пішов тоді під охороною його гострої шаблі, того кістки залишилися тут до сьогодні...

Ідемо якби упевні якимсь дивним чаром, узяв працює інтенсивно, хвилями аж до згасання почуття дійсності. Над нами низько нависли хмари. Заноситься на дощ. З церковних хрестів зривається стадо галок і летить на захід.

ТАЄМНИЦЯ.

В потоці, що у стіп монастиря, сполокуємо з ніг чорну грязюку й виходимо на горбок. Тут дві церкви. Новіша, мурована й старіша, дерев'яна. На монастирському подвір'ї кілька ченців. Один з них з чорною бородою і з чорним, довгим волоссям, що спадає йому аж до рамен, годиться бути нам провідником.

— Пожалуста, заходьте! — З місця зачинає російською мовою.

Відчуваємо розчарування, багато слів не розуміємо.

Нутро церкви нічим незамітне. Як і всі православні церкви, переладована іконами й малюнками святих. Хочемо скоріше побачити якісь історичні пам'ятки, або хоч місце де спочивають козацькі кістки.

Чернець підлоблений нашим датком на церкву, стає ввічливий, бадакучий.

ЙОСАФАТ НАЗАР.

Як промовила Греція до української душі.

(Докінчення).

Неодного застановить певно зараз назва книжки: Як і чому „Греція — усміх життя“? І що воно буде та щаслива Греція? І земля і природа і підсоння і люди, теперішні й давні, все те Греція, але чи все те вираз блаженства тій, як усміх? Землю, підсоння й природу, коли не зважати на деякі винятки, можна вважати щасливими, але чи такі досконалі й щасливі люди? Новий грецький нарід, ледви піднявшись з довговічної руїни, як читаємо в легендарній розділі книжки, і далеко йому ще до того стану, в якому знаходяться європейські народи. І до щастя? Де-де?

А давні греки? Коли тямимо їх історію, то правда, були в них люди з високоартними прикметами душі, такими як героїзм, лицарство, патріотизм, високодушність; але скільки більше прикладів на приземні гони й руїни, ніж істини, як зависть, міжплемінна ненависть, донощицтво, навіть зрада. Їх політичне й суспільне життя то тверда боротьба за форму цього життя й за місце між сусідами, на решті програва боротьба. То ж, коли слухати історії, тієї, що бере на увагу політичне й суспільне життя, може ще дещо зі щоденного, розумного та особистого, то Греція, тоб-то люди й їх доля — ніякий усміх; старосвітські греки такі самі бідолахи, як і теперішні, хіба, що в теперішніх немає таких проявів моральної безгартності: то не про ту Грецію з історії казали спитаймося лише книжки: пригадаймо собі і неї, чого їздив автор у ту мандрівку, з ким хотів зустрічатися, з ким говорив, що чує його, захоплює й настрює душу на музику звуку, тоді і знатимемо, що це та Греція, що з'являється йому як „джерело життя“.

дайної сили, як невиміруща весна людства і вічної краси“ і як край, „де зацвіла вперше весна людського духа“, і „де пережило людство свою весну“; і „той щасливий нарід“, що полишав у Дельфах пам'ятки своєї мудрости у висказах про основи й методи морального життя; той грецький світ, що здійснював красу життя у трьох П'єрних, що стали прикметами грецької душі, в мірі, рівновазі й гармонії; то те покоління велетнів, що в своїй радісній духовній творчості підносило понад сіру буденшину й наближувало до божества та створило величну культуру, що навіть П'єр мертві свідки — пам'ятки, такі плодотворчі для душевного життя далеких-далеких нащадків. Та щаслива грецька стихія, що на неї складаються земля, підсоння, природа і люди зі своїми душевними функціями, це й є та „Греція“, що нею всміхнулось життя до світа; а вона сама всміхнулася до автора такими сильними й гарними переживаннями, що він зібрав їх у книжці: ось як промовила Греція до української душі.

Є в ній теж інострани. Це світліни краєвидів, панорам і видів будівель та розвалин. Вони у зв'язку з текстом і прикрашають книжку, багату і цікаву змістом, що переданий природною і щирою мовою, — прозорим стилем. Вона не належить до „легких“, бо має багато наукового матеріалу, через-те треба читати її уважно; читання вимагає думання і саме тим книжка варт того, щоб читати її неоднораз.

Автор знаній у нас мандрівник, а мандрує по світі не тому, що вичерпав уже у своєму краї всі можливості осолоджувати собі гірке життя й хоче зажити ще й тими насолодами, що дає зміна обставин. Якби було так, то любив би їздити тільки до тих країв і в ті місця, куди їздять звичайно із чванства, де є вигода, розвага, приємність для змислів. Ні, він неодолюбне модних остредків, великих міст, бо там масовані люди й не легко добачити правду поза їх складним буттям, а шукає закутин, де живуть прості люди зі щирою душею і відкритим серцем. Він заїздить неохоче до готе-

лів з гальонованою обслугою, блискучими обставинами й усякою вигодою, а волеє зайти до простої людської оселі, бо тут привітніше майній душі; від теоретиків і фахівців він утікає до природи, до пастухів, до соснового гаю, на гори, на самоту, бо душевний переживання вартіші для нього, ніж збирання матеріалів для теоретичного знання. Встає, скоро день, коли сплять ще товариші, їде дивитися на краєвид, зустрічати схід сонця, радується прозорим повітрям, синім небом і морем, пахом квітів і сосни, слухати раннього шептання листів і пташиного щебетання, пережити чудовий ранок під грецьким небом. А при огляданні тієї розкішної чужини лине думкою до рідного краю, тоді стають йому перед очима рідні гори, полонини — пастух зі своєю чередою й село з тихими вербами, хати зі своєю нуждою. — Гребенів, певне Ворохта зі своїм Перехресним, хоч він і не знає про неї. А найдивніше вже хіба нам, звичайним людям те, що з тієї Греції, з якої такі дорогі йому спомини, він не взяв ніякої речі на пам'ятку: каліно, яких для себе і для своїх? Зате привіз щось краще й дорожче: вишляну тканину думок. І зладив із них книжку й подарував нам, гостинця з Греції.

М. Пасацький створив собі власну філософію життя, що стала йому дороговказом, як здійснювати красу в житті. Вислідом його труду у службі тієї Божої ідеї є ця книжка: чи цим здобутком задовольниться автор? Мабуť ні, бо одне з його домагань не вдовольниться прегитим, але старатися за прийдеши в змагати за нову форму життя; творчі „грецького стилю“, сказали йому, що шукати нової форми — завдання нашого життя. Нехай же він шукає, а як знайде, то може поділитися знайденим із нами, а ми приймемо його новий твір з таким уловляєм, як прийняли оцей.

Р. С. Були досі, наскільки знаю, тільки два голоси про цю книжку: загальна оцінка М. Рудницького в „Ділі“ і коротенька рецензія в „Львівській хвилю“ з 1938 р. 4. 3.

Легко перейдеш крізь життя

аживаючи **LEBEWONL**, необхідного плястру на відтиски. При купні домагайтесь оригінальної коробки **LEBEWONL** — Теж на кожнім плястрі є напис: **LEBEWONL**.

— Вот, адесь, сматріте, ікона Казанской Богоматері, котрива сама аднавляється.

З нас не дуже уважні слухачі й чернець ще раз хоче зацікавити нас чудесною іконою.

— Ніхто її не перемальовував, сама від себе відновляється. А тут моці св. Юрія, тут моці св. Варвари, тут ікона такого то святого, тут такого, і т. д. і т. д.

Багато ще дечого говорить нам інформатор, але ні словечком про те, на що чекаємо від самого початку. Вікниці, вичерпавши все, що мав сказати, завів нас до підземелля. Радісним неспокоєм стискаються нам серця. Може вже врешті чернець опам'ятається й перестане нас тримати в напрузі. Святочно скупчені сходимо наділі. Стиснене, льохове повітря вдарає нам в обличчя. Церква подібна у своєму улаштуванні до горішньої, тільки убогіша. А чернець знов своє: Тут така чудесна ікона, тут така, тут такий святий, тут моці! Крапка.

Чернець скінчив і з легка подзвонюючи члечками, готовий до відходу.

— А де спочивають козацькі кістки? — вривається врешті наша терпеливість. Чернець здригається, як від несподіваного удару, затріптує руками й ховає голову в комір своєї рясни.

— Не слішай, не свідомий, не відаю.

Ми зовсім остовпіли від зливування. Як то не чує? Чи-ж це може бути?

Чернець ще глибше втягає голову в рамена й робить рух, якби хотів заткати вуха. В очах не то переляк, не то тупа впертість, а потім хитрий блиск.

— Вот, панімаєте, це хтось вас мильно поінформував, тут нічого нема, можливо, що колись було, але тепер нічого нема, нічого!

Нам стає вже досадно. До чого властиво ця дивна й незрозуміла гра? З чого тут робити таємницю?

— Може о. Ігумен міг би дати нам якісь інформації у цій справі?

Чернець набирає вже певності.

— О. Ігумен тож нічого не знає й не скаже. Ані я, ані о. Ігумен, ані ніхто інший нічого

вам не скаже, ні! — підтверджує рішуче й виходить горі сходами.

На дворі, щастливий, що може чимось інакшим зайняти нашу увагу, поспішно заговорює:

— А тепер вам покажу вашу уніятську церкву. Да, зовсім схожа з уніятською церквою.

Справді, має рацію. Зараз трохи нижче стоїть прекрасна старенька трибання церковця, загально знана під назвою церкви Б. Хмельницького, ш — так живо нагадує нам наші старі хмельницькі церкви. Внутрі та сама привітність, та гармонійність у лінійх склепінь, та сама погідність у виконанні іконостасу. Ця церква побудована 2 роки перед боем під Берестечком і кажуть, що Хмельницький зі своїми старшинами молився в ній перед боем. Первісно стояла вона в поблизькому селі Острові над річкою Пляшевою там, де тепер камінний хрест на прихоському горі. На Козацькі Могили перенесли її кілька літ перед світовою війною.

Вигляд церкви поправляє відразу наш настрій. Тут віднайскуємо рівновагу, як від доторку доброї долоні. Чернець здебільша мовчить і не дає вже ніяких пояснень. За хвилину просить вибачення і скоренько відходить правити вечірню. Дякуємо йому за труд і запитуємо, чи не можнаб ще говорити з о. Ігуменом. Не хочеться з нічим відходити й щось немов приковує нас до цього місця. Сідаємо на лавочці під деревами й чекаємо. Навпроти нас церква св. Юрія з великим малюнком Розп'яття на головній стіні, по лівій руці церква Хмельницького. Минає п'ять хвилин, ніхто не виходить, минає другі п'ять хвилин, знов нікого нема, врешті проходить чверть години й ми залишаємо думку про те, щоб ще з кимсь тут говорити.

По подвір'ї ходить обслуга й бавляться хлопчики з монастирського сиротинця.

ВИНЯТКОВА НАГОДА!!!

ПОРТРЕТИ

ТАРАСА ШЕВЧЕНКА І ІВАНА ФРАНКА

найвиразніших українських письменників повинні стати прикрасою кожної української хати і устни

Вже внадовзі появляться їх великі портрети, формату 35 X 50 см. у трьох кольорах на першорядному ілюстраційному картоні, що їх намалював наш славний маляр ІВАН ТРУШ.

Ціна одного портрету 4— зол.

ХОЧЕМО ДАТИ ВАМ ВИНЯТКОВУ НАГОДУ НАВІТЬ

ЦІ ДВА ПОРТРЕТИ

в передплаті разом з пересилкою тільки за 5-50зол.

Передплату приймаємо ТІЛЬКИ до кінця серпня 1939 року.

Замовлення і гроші просимо пересилати скл данками П. Н. О. до «ЦЕНТРОБАНКУ» у Львові на рахунок Цими днями долучимо до «Діла» окремі складанки, якими просимо слати гроші на портрети Тараса Шевченка і Івана Франка.

АДМІНІСТРАЦІЯ «ДІЛА», Львів, Ринка 12.

Л. Л.

Чому Наполеон оминув Україну?

(Продовження)

Зупинившись досить широко на літературній якості праці Боршака, автор завдає собі питання: яке було становище України в кінці 18-го віку? Оповідни ситуацію Правобережжя, Лівобережжя, та Степової України, Мартель переходить до докладної та ядерної аналізи змісту «Наполеон і Україна». З питомих йому хистом справжнього історика Мартель підкреслює на довгих сторінках найсуттєвіші менти української, так мовити, політики Наполеона. Властивий французькому вченому блискучий стиль робить як завжди лектуру його статті справжньою насолодою.

Варт переказати кінцеві зауваги Мартеля: «Ми згодні з автором книги, що Наполеон по правді тримався з резервою щодо питання національностей у Росії. По суті то він не перейшов стадії інформації та пропаганди. Коли обстановка змушувала його зв'язуватися на справжні рішення, як наприклад у справі Польщі, він робив територіальні зміни з обережністю, яку ті, що були зацікавлені у зміні називали острахом. Можливо, що Наполеон тримав у резерві карти, якими він готовий був грати у відповідний мент. Мусимо всеж ствердити, що він не грав тими картами. Він не підніс повстання кріпаків у Росії, він не покликав до немилосердної боротьби проти росіян всі ці народи — У. країни, Кубані, Грузії, якими його пропаганда займалася з невтомною впертістю»

«Що треба — питає далі Мартель — залишити зі сторінок книжки, яку тут розглядаємо, і в якій часто промовляє справжній любов до нашої країни? З делікатністю, що робить йому честь, Боршак стримався осуджувати політику Наполеона супроти його батьківщини. Він залишив це важке завдання критиці. Але насамперед одна увага. Коли в кінці великої війни, українське питання стояло на черзі дня, деякі особи й далеко зовсім не мали в нас важили заходів, щоб усунути це питання одним лише словом: «Україна, казали вони, це тільки звичайна німецька інтрига». Правда теж саме казали про Польщу перед російською революцією. В одному, як і у другому випадку, цей упрощений присуд був несправедливий. Якщо Україна колись була «інтригою», то історично і впродовж віків це була насамперед «французька інтрига». Читач уже не зрозумів і нема потреби на цьому зупинятися. Політика Наполеона в Україні не була оригінальна. Вона нічого не принесла нового. Імператор задовольнився тим, що пішов мудро і з метою слідами широкого шляху, який приготували вже Старий Режим і Революція.

Традиційна політика Франції заснована на принципі рівноваги сил. Тому версальський кабінет боїться сили Росії, що прагне розірвати рівновагу не тільки на сході Європи, але прагне також гегемонії на цілому суходолі.

Що-ж робить французька політика? Важнає союзів і методи диверсії, Україна — знаменитий приклад, що ілюструє політичну реакцію захисту Франції. Чи маємо до діла зі Старим Режимом, чи з Революцією, чи з Наполеоном. — ця політика розвивається логічно, певно, без

огляду на симпатії чи антипатії. Маме перш собою лінію розумну, раціональну, за Мартелем Декарта: ніяких сантиментів у політиці! Це ми з афоризмів Наполеона. Однак наші освічені діячі чудово розуміли почуття приязні і симпатії, які відчували майже одностайно наші французи про Україну. Всі французи, що жили в Україні, далеко козацької нації, були очаровані красою її синів, всі вони відчували чар українського села, чистого, манірного, окрашеного яскравими кольорами. Всі вони відчували здорову і радість, що підноситься від плодородної і великої козацької землі. Але ця ширя важила мала жадного впливу на прозорі і форми Метода Декарта, складена з розуму та мисли брала завжди верх над спокусами, хоч прихильними і могутніми, — почував.

Щоб здійснити таку інтелігентну політику яких засобів уживала політика Наполеона? Слідниця традиції попередньої дипломатії? Наполеон хотів бути точно політичним. Він хотів знати, що робиться в Україні. Для цього він посилав агентів, яких всі ці обиди ривали, інспірував праці, яких всі ці обиди висновки він скоплював чудово. Наполеон мав також агентів, що мали завдання зводити на місці можливу інтервенцію. Події могли викликати серйозні наслідки, яку треба було негайно вжити. Може хтось скаже, що це була дуже вузька картина? Такий осуд був би нагло раціональним і невідповідним. Ми скажемо, що ця система дій відповідала динамізмові, що скріплює і це цупці у самому понятті великої держави.

(Докінчення буде)

Сторінка без політики.

Як повстають штучні прикраси?

Вже здавна давня людина старається наслідувати витвори природи. Також у ділянці штучних каменів удалося довести їх витвір до досконалості. У цьому напрямі людина кермувалася або бажанням краси або просто зиску.

Всім нині відомо, що діамант і бриліант — це „звичайний“ камінний вугіль. Тому хеміки — і врешті навіть не-хеміки — довго роздумували над тим, чи не вдалося би синтетичною дорогою створити такі камені — і показалося, що воно можливе. Мистецтво природи можна підробити так прецизійно, що „штучні“ клейноти своєю красою дорівнюють природним. Шафіри, рубіни, перли, аметисти — всі ті малесенькі чудесні камінчики, що приковують наш зір своїм блеском — сьогодні продукуємо незвичайно по мистецьки. Ця продукція тепер вже значно дешевша ніж довготривале, нерозривне навіть небезпечне для життя пошукування за природними каменями серед скель.

Звичайно називаємо „штучне“ каміння до прикрас „склом“. Це не випадкова назва, бо справді більшість імітацій дорогого каміння дістаємо зі скла.

Скло є стопом піску (кремнію) з поташом і крейдою. Коли замість вапна додати до мішанини, що з неї повстає скло, домішку олова, тоді маємо олов'яне скло. Таке скло має сильний полиск і через те уживаємо його до виробу дешевших родів штучного каміння до прикрас. Фактово ошліфоване олов'яне скло на перший вигляд пригадує діамант. До виробу дорожчого каміння уживаємо скла, в якому кремнію заступаємо значно дорожчим боровим квасом, що надає склу незвичайний полиск. Скло того роду має теж велике пристосування в оптиці.

Крім олов'яного скла головним матеріалом, з якого виробляють синтетичні клейноти, є ще т. зв. пірексове скло, яке має цю прикмету, що воно не товщється, відпирне на ділання хемічних складників і видержує високу температуру (тому уживають його в лабораторійній праці).

Щоби дістати при фабрикації кольорові камені, треба скляний стоп відповідно забарвити. Ця праця вимагає незвичайної прецизії і субтелності. Рубінову барву надає стопові дрібний долазок т. зв. золотої пурпури або алізарину. Алізарину давніше добували з коріння маріни, а тепер синтетично з антрацену. Блакитну барву надає індиго, барвник споріднений хемічно з нафталіною, що його добувають із погазової мази.

Але оці імітації дорогого каміння є мало вартісні. Щоб досягнути такого вислід, що його оцінає природа за сотні й тисячі літ, учені поклали переводити хемічні аналізи правдивих клейнотів. Аналіза рубіну виказала, що це корунд забарвлений слідами хрому. В 1902 р. французький хемік Берней пустив на валочок з глини полум'я. Одночасно згорі падали на глину маленькі частинки мішанини глини і хрому. У висліді — повстав штучний витвір, що мав ті прикмети рубіну. Невеликі рубіни (до 5 каратів)

не можна відрізнити від природних рубінів, бо вони мають ті самі прикмети, отже твердість і навіть в дуже побільшуючій склі не виказують різниці. Але зате різниця — і то дуже поважна — є в ціні: правдивий рубін дорожчий від синтетичного коло 50 разів.

Як виглядають більші штучні рубіни? Правдиві клейноти в міру величини набирають більше полиску, прозорості і краси, штучні саме навпаки — тратьте всі ці прикмети. Тому великі штучні камені дуже рідкі. Найбільші штучні рубіни, які ще можуть дорівняти природним — не бувають більші, як 10-каратові.

Але й інші дорогі камені можна дістати при помочі синтези. Шафір є також корундом, має тільки блакитне забарвлення, аметист — це фіялковий корунд, опаль, що має таку гарну гру барв (відси назва — опалізація) є сполукою кремнію, топаз, що виступає в кількох відмінах — є мішаниною кремню і флюокремню глину. Безбарвний і прозорий кристал кварцу а саме т. зв. гірський кристал, по ошліфованні знаменито імітує діамант та навіть бриліант.

Денна продукція штучних каменів до прикрас дає коло 15 тис. каратів. Здавалося би, що така кількість може вже в короткому часі наситити ринок. Однак не треба забувати, що з причини твердоти, штучне каміння має велике пристосування в електротехніці і годинникарстві. Годинники ліпших фірм мають замість металевих осей, що можуть часом стертися, осі рубінові. Тільки незаметна їх кількість, а саме ті, що їх прозорість, барва і краса, можуть конкурувати з природними, уживаємо до прикрас.

— Як відрізнити правдивий камінь від штучного? — може запитати дияк.

На це питання досвідчений золотар мусить усміхнутися. Для нього це ясне і просте. Для нього кожний світлий камінець взятий зручно кінчиками тоненьких щипчиків огляданий під світлом — живе.

Під світлом правдивий камінь показує дрібненькі, фантастичні плямки й жилки, якими природа зазначила свій мистецький твір. Безладні, попутані, дрібні рисочки у всіх напрямках. Навіть найуважливіша і найдокладніша робота людини не дає того ефекту у штучних каменях.

До одного ювеліра принесли одного разу чотири шафіри. Мали це бути правдиві, цейлонські. А цейлонські шафіри майже білі, незвичайно лискучі, їх характерною прикметою є невеличка блакитна плямка. Ювелір уложив їх на скляній підставці, оглянув до світла. Виявилось, що вони всі мали таку саму плямку, але... на тому самому місці. Це були — розуміється — синтетичні шафіри. Бо природа ніколи не повторюється.

У Франції повстав в останньому часі при Промисловій Палаті спеціальний уряд для контролю правдивих дорогих каменів. Кожний відданий там до контролю клейнот дістає малу метрику, яка гарантує його шляхотні „уродини“. У нас знавцями є ювеліри та шліфери. І. Ч.

запливе до Америки. Зі залогою прошалися як зі засудженими на смерть. Тимчасом корабель швидко доплив до Америки, транспорт вивантажили і тепер ним тішиться новий власник, здивачливий багач, який не знає, на що краще аужити гроші.

ЗОЛОТІ КЛЮЧІ АКТОРКИ.

Суд в Голівуді, Каліфорнія, засудив Сандру Мартін, секретарку 28-літньої фільмової акторки з Франції, Сімони Сімон на 9 місяців в'язниці, за те, що вона на чеках для неї дописувала більші суми, й таким чином обікрала акторку на 600 доларів.

На суді секретарка казала, що Сімона Сімон доручила їй замовити два золоті ключі до фронтової брами свого дому, які передала одному молодому джентельменові.

З уваги, що це не мало нічого спільного з процесом та що Сімона Сімон була позовницею, не обвинуваченою, суддя заборонив їй розкривати імя обдарованого золотими ключами. Він загрозив їй, що може сидіти у в'язниці й 42 роки, якщо порушить цю заборону.

КОМОРНИК ЗЛІЩИТУВАВ... КОМОРНИКА.

В доволі невеселій ситуації опинився один чеський коморник, який одного дня побачив у суді на чорній таблиці своє прізвище з приміткою, що за заляглі податки він має в себе перевести екзекуцію і зайняти „рухомості“.

Рад-не-рад пішов екзекутор до свого мешкання й поналіплював печатки на власних меблях, при чому сусіди сильно співчували нещасному коморникові. Та це співчуття не було дуже щире і коморник приймав його, зовсім зрозуміло, як вияв злорадості.

МАКАБРИЧНИЙ ДОТЕП САМОВБИВНИКА.

Чеська поліція знайшла на полі якогось тамничного трупа, напів зогнилого. В одній кишені знайшла поліція лист адресований до себе, який вияснював, що річ іде про самовбивство. Зміст листа був справді дивоглядний та несамопитий.

Отже невідомий на вступі стверджував, що він сам наложив на себе руки з причини невилікувальної недуги і далі написав таке:

„Якщо поліції вдасться мене ідентифікувати, то я запишу моїй рідні (якої прізвища теж не подав) такі вартісні предмети...“

Тут іде докладна листа з подачею предметів та осіб (очевидно без прізвищ). З одягу самовбивника залишилися лиш стріпки. Та навіть і з цього можна здогадатися, що самовбивник подбав про те, щоб не залишити ніяких знаків, що облекшувалиб поліції віднайдення правдивого прізвища та виконання завіщання. Єдиною вказівкою залишилися поліції окуляри та фальшиві зуби „дотепного“ самовбивника.

ВЕСЕЛЕ

Гумор Марка Твейна.

Марка Твейна не покидав гумор навіть у прикрих хвилинах його життя. Одного разу, коли він лежав хорий у шпиталі, попросив доглядачку, щоб дала йому щось їсти. Вона подала йому ложку віджівних солей.

— Алеж це замало! — скаржиться Твейн.
— Не вільно вам нічого більше їсти — відповіла доглядачка.

— Ну, то хай уже буде! А тепер прошу дати мені щось прочитати. Може принесете мені, сестро... якусь поштову марку.

Однакові бажання.

Урядовець до шефа: Хотів би я нині поподати піти на похорон теці.
Шеф: Я також.

Пишна краватка.

Малий Кон оповідає при обіді, що вчитель учив їх у школі про Аляску, де день триває шість місяців і стемніє ніч. Старий Кон дивується і говорить захоплений:

— Хотів би я там провадити свій інтерес і хотів би там мешкати.

— Чому? — питає жінка.

— Представ собі, — каже Кон — приходять хтось із векем, який треба платити, і я йому кажу: „Просту прийти завтра рано!“

Гарні духи.

— Чи ще ходиш на спиритистичні сеанси?

— О, нема дурних! На останім сеансі в Нейдбих, дух Олександра Великого украв мені золоту шпильку від краватки!

Несамовитий музей.

Такий музей оснувала пані Галкот, англійка. В 1922 р. вона втратила чоловіка, який загинув у великій майно. Небагом вона дістала листку про смерть свого брата, поручника, убитого в Італії. Його убили в хвилині, коли він чистив фільтр до води. Нещасна жінка, що втратила двоє дорогих її серцю людей, впадала в днину манію. Вона стала збирати всякі предмети, зв'язані так чи інакше з якимсь нещастям. Читала багато часописів і, як тільки знаходила про якесь нещастя, що хтось повісився, отруївся, розбився самоходом, вона неслиди приїжджала на місце — і скупувала предмети, зв'язані з тим нещастям, які — по її переконанню — були причиною трагедії. Вона хотіла ті предмети „унешкодливими“. Продовж 15 літ зібрала 2300 предметів, списаних докладно в каталог. Її вілля, від стриху до пивниці, була заповнена тими збірками: частинами розбитих чаш, склянками по отруті, перами, що ними самі вбиті писали свої прощальні листи, мотузками, з яких одна дама саме у хвилині, коли її перерізав позад, і годинник, що застряв в мо-

менті смерті свого власника, і ніжик, що ним хтось перетяв собі жили. За цей останній предмет пані Галкот заплатила 50 фунтів штерлінгів. Мотузок, що на ньому повісився якийсь адвокат, коштував 75 фунтів. Врешті пані Галкот видала осьтак ціле своє майно коло 30 тисяч фунтів — і попала в нужду. Були такі, що хотіли відкупити від неї деякі предмети — як шпурки по висільниках (що, як кажуть, приносять щастя), але п. Галкот не хотіла „випустити на свободу“ предметів, що приносять нещастя. Врешті один американець, м-р Голдсон, закупив від неї цілу колекцію за 12 тисяч фунтів. Вона продала її під умовиною, що цього музею не розберуть, ані не закінчують. Але вдову справді переслідувало якесь фатум. Чек на 12 тис. фунтів не застав її живою. Вона померла нагло. Новий власник музею мав клопіт з перевізкою цього оригінального музею до Америки. Як відомо, моряки дуже забобонні. Німкий корабель не хотів забрати на чердак небезпечних пачок. Шойно капітан невеличкої „Міс Мері“ згодився зафрахтувати вантаж. Всі в пристані були переконані, що „Міс Мері“ не

Правнича сторінка.

Українське прізвище в метрикальних книгах і кримінальне право.

В органі Союзу Українських Адвокатів „Життя і Право“ за червень 1938 р. (ч. 2.) появилася стаття загально відомого нашого адвоката з багатьох політичних проповідей д-ра Л. Гаманенця п. я. „Українське прізвище в метрикальних книгах і кримінальне право“, яку передруковано в цілості з уваги на основне обговорення гостро актуальної справи, за яку наші співвітчизники раз-у-раз відправляють перед судом. — Прим. Ред.

Парохіяльні метрики введено як акти цивільного стану найвищою постановою австрійсько-го цисаря Йосифа II. з дня 20. II. 1784 року. Згідно з §§ 7. і 8. тієї постанови нагляд над метриками мали єпископи, а ц. к. старости мали дбати про відповідне ведення парохіяльних метрик. Так було за часів абсолютизму в Австрії. Описав міністерство внутрішніх справ у Відні рескриптом з дня 16. IX. 1875 Ч. 1767 оголошено, що згідно з дотеперішнім звичаєм парохіяльні уряди трьох католицьких обрядів мають вести метрики: уроджених, подружених і померлих в латинській мові. Однак сторони, що вписують власноручно свої імена до метрик уроджених і подруж, можуть вписувати їх у мовах: польській, українській або німецькій.

У старих метрикальних книгах ведено метрикальні вписи латинською або польською мовою, а прізвища своїх парохіян греко-католицькі парохі вписували звичайно в польській транскрипції і польськомовні виговори. І так для прикладу: парохіян, які називалися „Вовк, Заць, Добрянський“ вписували як: „Вільк, Зайонц і Добжаньскі“. Шодо в пізніших часах, кільканадцять років перед світовою війною, греко-католицькі парохі почали були писати метрики в українській мові, також прізвища та імена у транскрипції і виговорі цієї мови. В широкіх масах населення залишився виразний слід з тих часів, бо дуже часто можна стрінутись на селі із висловом: я називаюся „Заяць“, а мене пишуть (в метриці) „Зайонц“. Та не тільки прізвища й імена, але також закінчення прізвищ стали тепер предметом судових розправ, бо у старих метриках українські імена і прізвища були записані греко-католицькими парохіями у транскрипції і виговорі польськомовно, отже „Левіцькі, Ковальські, Козловські“, замість у транскрипції й виговорі українськомовно: „Левинський, Ковальський, Козловський“.

Причиною останнього конфлікту були відписи (копії) тих метрик, що їх зажадали адміністраційні влади для своїх потреб. Греко-католицькі парохі у тих відписах подали імена і прізвища своїх парохіян у транскрипції і виговорі української мови. Адміністраційні влади вважали, що це українізація польських прізвищ і зажадали від о. парохів, щоб вони в цих відписах подавали імена і прізвища у транскрипції і виговорі польської мови. Коли вони цього не зробили, наклали на них грошові карі. В останніх часах адміністраційні влади відіслали ці відписи до прокуратури окружних судів і вона виготовила проти тих о. парохів акти обвинувачення зі ст. 287 к. к. нібито за посвідчення неправди щодо обставини, що має правне значіння.

І відбулося вже досі кілька розправ, на яких засудили цих греко-католицьких парохів в І. і II. інстанції. Для прикладу наведемо зміст обвинувачення зі ст. 287 к. к. у трьох конкретних випадках: У першому, — обвинувачено о. парохів в тому, що як парох греко-католицької парохії посвідчив неправду, вписуючи у відписі з акту хрещення прізвище „Домбровський“ як „Дубровський“; у другому — що як парох греко-католицької парохії у зробленому ним для урядових цілей витягу з метрики хрещення мужчини вписав: а) Яна Завадського — як Івана Завадського, а тимсамим, як той, що веде книги цивільного стану, отже як урядник, потвердив неправду щодо обставини, що має правне значіння. У третьому — що як парох греко-католицької парохії, видаючи на поручення староства посвідчення уроджіння і хресту шодо Андрія Шклярського, отже діючи в характері урядовця „цивільного стану, змінив у ньому самовільно прізвище „Шклярський“ на „Шклярський“, себто потвердив неправду щодо обставини, що має правне значіння. Становище прокуратури є неслухняне і необосноване ні фактичним, ні правним станом.

Фактичний стан.

У першому випадку о. парох у зробленому відписі з метрики подав „Дубровська“, замість

„Домбровська“, як було в оригіналі. В актах цієї справи знаходиться посвідка громадського уряду, що Домбровська називає сама себе Дубровською та під цим прізвищем її загально в селі знають. Тому парох, виконуючи рубрику назвища, можливо зовсім махінально написав Дубровська, бо так у щоденному житті її називають і кличуть, а в кожному разі написав правду, бо вона так в дійсності називається.

У другому випадку парох у витягу з метрики написав Іван Завадський. І тут насправду спірна kwestія, чи імя Іван, якщо його пишеться у транскрипції і виговорі польської мови, слід писати Іван чи Ян.

У третьому випадку — як робив відпис з метрики батька Андрія Шклярського з оригіналу в латинській мові, подав у відписі це прізвище у транскрипції і виговорі української мови тимбільше, що його син Іван Шклярський є вже вписаний в метриці уродження як Шклярський. Граматика польської мови — маємо тут на думці „Засади пісмови польської“ Йодловського і Ташинського, вид. Національним Закладом ім. Осолінських у Львові в 1936 р. — каже на 51. ст., що українських прізвищ не сполучується і пишеться їх у транскрипції та виговорі української мови.

Однак не лише самі прізвища спірні, але також й імена. Для прикладу: Українське імя: Іван, якщо його пишемо у транскрипції і виговорі польської мови, вирінає питання, чи слід його писати „Іван“, чи „Ян“. В польській літературі, у найзнаменитіших її перекладах світової слави творів славянської літератури на польську мову стрічаємося усе з іменем Іван, а не Ян. І з цієї причини ще ніхто не підніс закиду русифікації польської мови, коли в перекладі Достоевського чи Толстого стрічаємося з іменем „Іван“, а не „Ян“; також у польських гімназіях учителі історії у своїх викладах з російської історії говорять про царя „Івана“, а не „Яна Грізного“.

А коли до цього граматично-транскрипційномовного хаосу додамо ще хаос цисарських постанов і розпорядків, ц. к. міністерства внутрішніх справ у Відні і ц. к. замісництва у Львові від часів цисарського розпорядку Йосифа II. з 1784 р. і до того всього додамо ще розпорядок львівської митрополичої консисторії, виданий до піднісеного духовенства, то справді тому греко-католицькому парохіві дуже важко зорієнтуватись в цьому лабіринті.

Дуже поважна польська наукова національна установа ім. Осолінських видала, як ми вже згадали, граматику польської мови. Ця граматику видана точно згідно з постановами ортографічного комітету Польської Академії Наук у Кракові з дня 24. квітня 1936 р. І ці ортографічні постанови затвердило міністерство освіти дня 24. червня 1936 р. Отся граматику каже вразно, що українських прізвищ у польській мові не польщиться.

Знову ж згаданий розпорядок греко-католицької митрополичої консисторії з липня 1937 р. до ч. 6.184 каже: „Поручається духовенству звернути увагу на те, що адміністраційна влада жадає спростування в метрикальних книгах українських родинних прізвищ на польські, спираючися на тому, що деякі парохі в старих метрикальних книгах вписували прізвища в польській мові, думаючи, що для латинських метрик краще надаються польські прізвища. Тому поручається українським священникам, щоб українізували спольщені родинні прізвища, чи то в нових метриках чи у витягах з давніх метрик“.

Адміністраційні влади, навіть суд І. інстанції в Золочеві в одному присуді каже, що підс. священник самовільно і безправно, цілком й навмисне змінив прізвище парохіянина, щоб надати український виговір та затерти сліди польського походження. Тимчасом справа маєється навпаки, бо перші, що почали польонізувати українські прізвища — були українські парохі.

Правний стан.

Суди станули на становищі, що підсудні є урядовцями в розумінні ст. 287 к. к. Це становище не є обосноване. Передусім мусимо ствердити, що нема ніякого ні австрійського ні польського закону, що створив би державні метрикальні уряди; що адміністраційна влада не утворює ніяких католицьких урядовців і ніякий католицький священник не складає ні присяги, ні службового призначення щодо способу

Повіdomляемо

що з днем 1. вересня 1938 р.

ми ЛІКВІДУЄМО

Кonto PKO. ч. 143.322 - Варшава

й тому просимо ВСІ ГРОШІ надіслати

ТІЛЬКИ

наkonto PKO. Львів
ч. 504.060

АДМІНІСТРАЦІЯ „ДІЛА“

ведення метрикальних книг, тимсамим парохі не є ніякими державними службовцями. Суд І. інстанції в Золочеві станув ще на становищі, що парох є урядовцем цивільного стану, який сплачує (?) державний скарб. Звідси це ми суд І. інстанції, не знаю, бо на основі принципів тридентського собору парохі виконують функції безплатно. Церква веде свої метрики не на основі приказу чи поручення держави, але на основі приписів тридентського собору та передовсім на основі канону 470. § 1, який каже:

„Habeat parochus libros parochiales, id est librum baptismorum, confirmatorum, defunctorum, etiam librum de statu animarum, accurate per se, quibus curet et omnes hos libros secundum usum ab Ecclesia probatum vel a proprio ordinario praescriptum conscribat et diligenter custodiat“.

В б. австрійській займатимим, як ми вже згадали, адміністраційні влади мали по скопах лише нагляд над способом ведення метрикальних книг, але не мали легітимної влади якісь дальші постанови. В Польщі ц. к. конкордату з 1925. року постановили: „Діляцька Церква, без ріжниць обрядів, буде Польській Річипосполитій користати з такої свободи. Держава запевняє Церкві свободу виконувати духовної влади і церковної юрисдикції, як також свободи адміністрації і ведення своїх справ і своїх дібр згідно з Божими правами і канонічним правом.“ На основі ц. к. парної конференції єпископів Польщі з 1888 р. вийшла постанова, яку згодом змінив протокол конференції папської комісії з представниками міністерства освіти в дні 21. квітня 1888 р., що державні уряди звертаються до духовенства безпосередньо лише у приватних справах священників і в метрикальних книгах. В інших справах державні уряди порозуміювалися з духовенством тільки через дієцезанальні офіції. А що в даному випадку маємо до діляцьких метрикальних книг, то не можна ставити парохів за урядовців. На цьому становищі станув і новий катиний кодекс. Коли ж прийняти, що в даному випадку парох має якусь неправильність, то маємо на це ст. 287 к. к. прерава про проступки, що каже: „хто винен вести книги цивільного стану, а не вписав у них згадки про обставину, що має бути вписана, або зробить це незгідно з правилами, підлягає карі...“ і т. д.

З того виходить ясно, що той, хто веде книги цивільного стану не є урядовцем, а лише ст. 287 к. к., хіба тільки урядовцем „в матерічній“ і що законодавець в цій статті установив спеціальну кару за проступки, каже ця ст. 24, що хто є покладений вести книги цивільного стану, не зробить в них, кому в даному випадку парох у відписі метрики написав щось незгідне з дійсністю, а не поповідати зі ст. 287 к. к., а коли те саме робить у книгах цивільного стану, себто вписав, то відповідає лише зі ст. 24 про проступки. Це і нелогічне і протиправне загальні засади, бо відпис хіба може бути оригіналом, себто книга цивільного стану свідчила неправду щодо правної обставини, дуже важкої, хочби в ділянці цивільного стану; дальше, що вони ділали з парохів, каже, що фальшують документ. Ця стаття судів є необоснована, бо нема тут ніякого гідного винку. Сама метрика не є ніяким документом, на основі якого влада щось робить. Метрика є тільки ствердженням фактів, а зі ст. 287 к. к. було дійсно тоді, коли фальшиві в тому метрикальному відписі були родинні. Наприклад, якби фальшиві були родинні, місцевості, подружжя, то жодного походження або прізвища родинних випадках нема про це мови, бо самі

і правдиві і щодо них нема ніякого сумніву, також нема ніякого сумніву щодо ідентичності особи, а тимчасовим нема ніякого посвідчення неправди щодо обставин, що мають правдивий зміст.

Нема злого наміру. В даному випадку пап-рох не має наміру чинити будь-якої владу у Суді і подавати неправдиві або фальшиві по-казання; навпаки, подає імена і прізвища у правди-вому висновку і правдивій транскрипції. Карний кодекс у прийнятій у науці поділі розрізняє два ступені вини: намісної вини (dolus) і нена-місної (culpa). Підсудний мусить мати свідомість безправності свого вчинку; крім того мусить знати ті фактичні обставини свого вчинку, що відповідають обставинам законного вчинку. Вимога свідомості про згідність вчинку з законним єством проступку є голо-в-

ною і одинокою основою, бо інакше маємо з-робити зі ст. 20 § 1. к. к., себто з „ерром факти“ (помилкою щодо факту) та „ерром юріс“ (з помилкою щодо права).

„При великій різноманітності постанов на-шого законодавства, що карає не раз за такі вчинки, які дійде дозволені, може легко тра-питись, що громадянин до голови навіть не тріп-де, що його поступок підпадає під карний припис.“ (Глізер-Могильницький).

Тому, що в даному випадку нема ні єства вчинку ні злого наміру, то могла мати при-стосування тільки ст. 24 закону про проступки.

Апеляційний Суд у Львові затвердив досі всі присуди перших судів. Тепер ідуть касації до Найвищого Суду у Варшаві.

Д-р Лев Ганкевич.

Процес за події в Хмільку перед Окружним Судом в Замості.

(Власна кореспонденція).

Замостя, 13. серпня 1938 р.

Дня 1-го серпня ц. р. Окружний Суд в За-мості на виїзній сесії у Білгороді почав був роз-глядати першу збірну справу, що виринула на-ш відомих подій на Холмщині і Підляшші.

Перед судом у Білгороді стануло тоді 31 пра-вославних селян і селянок з с. Хмілька, обвину-вачених з 132, 133 і 164 ст. к. к.

Акт обвинувачення закидав селянам Петрові Мартиневі, Іванові Сурмачеві, Іванові Адамусо-ві та 28 іншим їхнім односельчанам, що 24-го та 25-го квітня і також 3-го і 15-го травня ц. р. бра-ли участь у зборах, що намагалися зірвати пе-чатку, яку наложив волосний війт на двері пра-вославного дому молитви в с. Хмільок. В акті обвинувачення — подаємо за варшавським „Словом“ з 7. ц. м. ч. 31—32, є м. і. мова й про те, що „товпа чоловіків та жінок в числі 200 осіб приневолила до втечі війта Матисяка з місцем, після чого сама відкрила двері цер-ковної, зірвавши печатку. Церковця — як каже-ть обвинувачення — була поставлена неле-гально“. Натомість селяни доказують, що вла-да дозволила їм збудувати церкву під умови-ми, що під час виборів до сейму та сенату го-лосуватимуть на державну листу, що селяни й зробили.

Процес у Білгороді викликав велитенське задоволення в цілій околиці. Обвинувачених, що їх боронило 4-ох адвокатів (3 поляків і 1 лад) з адв. Свйонтковським з Варшави у про-між — суд звільнив з в'язниці, в якій від часу подій перебували, а розправу відложив на 13-го серпня та переніс її до Замостя.

ПРОЦЕС ПОЧИНАЄТЬСЯ.

Окружний суд в Замості міститься в старій будівлі Замойських, адвигненій італійцем Ма-риалем. Тут відбувалися дотепер всі відомі процеси за комуну. Сьогодні публіка на са-лі перших розправ — інша. Сидить суддя Ма-твійчук, боронять два польські адвокати, Свйонтковський з Варшави та Мазур з Білго-роду. Обвинувачені селяни стовпилися за дере-вяною огорожею. Біля них, згідно з новими приписами, сидить озброєний багнетом полі-ція. На са-лі — кількох місцевих українських інтелігентів, двох-трьох судових урядовців і кількох жидків. Окремої лавки для преси нема, як преса є: крім нас, кореспонденти „Дзєнніка Людового“ й „Роботніка“ з Варшави. Оце і все.

ЗІЗНАЄ ПАН СТАРОСТА.

На початку оборона ставить внесок прий-няти до актів справи, виготовлений архитектом Замойським, плян православного дому молитви в Хмільку і здавально-приймальний протокол, що його підписав православний білгородський де-кан Матвійчук у справі переносу літургійного храму зі старої церкви в Хмільку до нової. Цим чого адв. Свйонтковський просить суд прислухати їх свідка православного пароха з с. Хмілька о. Івана Оліїника для конфронтації з віщестаростою Барчом.

Суд приймає всі внески та починає пере-слухувати свідка прокуратури, білгородського віщестаросту Едварда Барча.

Пан віщестароста має 45 років, але вигля-дає на значно старшого. Він пригорблений, але мовить самовпевно. На домагання оборони він присягає.

Суддя: Яка була ліквідація церкви в Хміль-ку? Чи перенесли її на приказ староства?

Свідок: Православний дім молитви злікві-довано на приказ адміністраційної влади, коли староство довідалось принагідно про його іс-нування.

Суддя: Суд устійня, що в Хмільку розі-брали церкву з огляду на безпеку. Чи ця цер-ква була філіяльна?

Свідок: Я є від 10-и років віщестаростою і ніколи у Хмільку не був. Знаю, що там була стара спорохнявіла церква.

Суддя: Чи селяни робили заходи за дозво-лом легалізації православної церкви?

Свідок: Час-до-часу бували у нас делега-ції, але ми дозволу, ані затвердження не вида-вали.

Суддя: Ви поступали згідно з тимчасовим законом про Православну Церкву?

Адв. Свйонтковський: І згідно з конститу-цією?

Суддя: Ну, зрозуміло...

Свідок говорить, що дозвіл на будову мо-литовного дому може видавати війт, як буди-мельна влада, а на запит судді, чи він коалибудь бачив зложений обороною плян церковці — відповідає рішуче негативно.

Прокуратор: Хто затверджує такий плян?

Свідок: Воевідський уряд; навіть на ремі-зу для пожарників, чи кіно, тимбільше на свя-тню.

Адв. Свйонтк.: Чи віщестарості відомо, що в Хмільку відбувалися богослуження?

Свідок: Дає неясну відповідь.

Адв. Свйонтк.: Якто, отже панове не маєте реєстрації православних приходів?

Свідок: Маємо в політі 4 етатові парохії, про ніщо більше ми не знали.

Адв. Свйонтк.: Але чи-ж ви не знали справ-ді про православні богослуження у Хмільку?

Свідок: Здається, властиво не знаю коли, може бути, тої весни...

Адв. Свйонтк.: А про 1935. р., а в 1936. р.? Нічого не відаєте?

Свідок: Ні.

Суддя читає з тимчасового закону про Православну Церкву уступ, де є мова, що православний єпископ має обов'язок що три мі-сяці реєструвати всі існуючі православні при-ходи в адміністраційної влади і питає, чи в тих єпископських списках був Хмільок.

Свідок: Не був. Зрештою тимчасові припи-си це — провізорія, це — так би мовити — за-кон на пробу, без більшого значіння...

Адв. Свйонтк.: Чи о. Оліїник не був у вас? Чи не приносив вам затвердженого волостю пляну?

Свідок: Не пригадую собі.

Адв. Свйонтк.: Чи часом на пляні молитов-ного дому не було комина?

Свідок: Прошу Високого Суду! Я вічно пе-регантажений роботою і не люблю затримува-тись при справах. Я — здається — сказав тоді о. Оліїникові ляконічно, що це все не нале-жить до староства.

Адв. Свйонтк.: У 1935. р. восени був гаря-чий час, що нерував адміністраційну владу. Чи панове не взяли тоді на себе ніяких зобов'язань, що вас зв'язували? Чи і ви і ваш староста не давали тоді ніяких зобов'язань?

Свідок: Маємо тепер 1938. рік. Не прига-дую собі.

Адв. Свйонтк.: Ви не пригадуєте собі...

Свідок: Пригадую, що був кілька разів о. Оліїник.

кпр. В. МАЙДАНСЬКИЙ
контраст
СВІДОМІ ВОЛОСІ
ДАВНІЙ КОЛІР

Адв. Свйонтк.: Пригадуєте собі...
Оборона засилює „ляконічного“ свідка пи-таннями в справі видачі дозволу на будову до-му-церкви в Хмільку, але свідок нічого собі не пригадує.

Суддя: Чи йшло про те, щоб зліквідувати сам дім, чи „пляцуфку“?

Свідок: „Пляцуфку“, але в тих розпорядків не видавав.

Прокуратор: А може йшло вам, пане ста-росто, про незгідність з пляном будови?

Свідок: Про одне і друге.

Адв. Мазур: Чи це староство видало наказ про спосіб ліквідації православної церковці у Хмільку?

Свідок: Спосіб і форма — для нас байдужі. Важна для нас — ціль. Накази видавав особи-сто староста Шаловський у своїх виїздах у повіт.

На просьбу адв. Свйонтковського віщестар-осту Барча конфронтують з селянином Симу-сем.

Входить не старий ще селянин і кланяєть-ся в пояс судові.

Суддя: Прошу вас, Симусь, скажіть, чи ви їднали до староства?

Селянин: Іднали. Наш священник дав тоді пляну старості плян, оцей самий (показує на плян у руках судді).

Суддя: Чи ви щось тоді говорили про бо-гослуження?

Селянин: Говорили.

Суддя: Пане старосто, було так?

Свідок Барч: Виключене!

Адвокати: Чи ви, Симусь, дійсно вручили старості плян?

Селянин: Так. Дім церковний мав бути 15 метрів довгий, 7 метрів широкий...

Прок.: Чи це належало до компетенції ста-рости?

Свідок Барч: Я цим не цікавився.

ЩО КАЖЕ О. ОЛІЙНИК.

Перед судом стає свідок оборони о. Іван Оліїник, 6. парох Хмілька.

Суддя: Кілько вам, пан-отче, років?

Свідок: 26.

Адв. Свйонтк.: Чи був якийсь плян церкви, де ви служили?

Свідок: Я був п'ятим з черги священником у Хмільку. Хмільська церква була опечатана, але ми рішили збудувати собі дім молитви, щоб не тинятися зі святинями по приватних ха-тах і подвір'ях. Ми рішили йти по раду і поміч до старости і почали що четверга обивати його пороги.

Суддя: Прошу отця, пощо так багато го-ворити. Чи ви вручили свій плян того дому старості?

Свідок: Власноручно зложив п. Барчові. Староста порадив нам, щоб пляну не затвер-джувати у воевідстві, бо це багато коштувати-ме, лише обіцяв залагодити все через громаду. Від п. віщестарости власне одержав відповідне листом в тій справі урядовець громади Пав-лович...

Суддя: Попович.

Свідок: Ні, Павлович. Попович — це один із обвинувачених, що склав в арешті деклара-цію переходу на латинство. Громадський уряд виконав усе згідно з письмом староства, зміри-в площу під будову і не ставив перешкод. В 1936. році відбулося посвячення нового дому, на яке прибула навіть у гості до мене поліція.

Прокуратор: А чому вам не вистачала стар-церква?

Свідок: Її закрила влада.

Адв. Свйонтк.: Чи ви, пан-отче, були у Хмільку під час заворушень?

Свідок: Мене внесли на руках до церкви і я почав св. Службу Божу.

Прок.: Чи вас не підозрівали в агітації?

Свідок: Ні.

В цьому місці суд проголошує пятихвилин-ну перерву, під час якої Вашого кореспондента задержала поліція і перевела на переслухання до повітової команди. Тому ми й не мали змоги стрігографувати дальшого ходу процесу. Як д. відомо, суд після знаменитих промов обох оборонців замкнув судовий провід і заповів

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Театри.

Великий Театр:

Середа 17. 8. год. 8. „Люди на крові“.
Четвер 18. 8. год. 8. „Втішаймося життям“.

Пятниця 19. 8. год. 8. веч. „Люди на крові“.

Театр Річкордностей:

Від понеділка 11. 7. вечірній.

Український Народний Театр ім. М. Садовського.

ВІСЬМЬ:

17. 8. Пісня Божою.
18. 8. Чесна Оушана.
19. 8. Малеся.
20. 8. Гетьман Полуботок.

ВІСЬМЬ:

21. 8. Маруся Богуславка.
22. 8. Пісня Божою.
23. 8. Гетьман Полуботок.

ПЕРІОДИЧНО:

24. 8. Ветеринар.
25. 8. Чесна Оушана.
26. 8. Пісня Божою.
27. 8. Малеся.
28. 8. Гетьман Полуботок.

Незалежного театру виставлять головну тему у сучасного життя в більшості ч. 4. „Жінка з вулиці“.

Репрезентативний цирк Станевських (вул. Іллічівська).

Середа, 17. 8. дві вистави: в год. 4.30 понед. і в год. 8.30 веч.

КІНА.

АДРІЯ: „Дорога до слави“; „Північ влітку“.

АПОЛОН: „Агентка Г. 21“.

АТЛАНТИК: „Священні люди“.

БАЛТИК: „Жінка на дві тижні“; „Романтичний мільйонер“.

БАНДА: „Діагональ з Новоїпівня“, „Фре-дек умишляюче світ“.

ГРАЖДИНА: „Жінка над пропастью“.

ЕВРОПА: „Радість життя“.

КАСІНО: „Ас Кар“, „В пристані жде дівчина“.

КОПЕРНИК: „Тигр із Ешмануру“, „Індійська гробниця“.

МАРУСЕНКА: „Тигр із Ешмануру“, „Індійська гробниця“.

МЕТРО: „Герой моря“, „Від літвірка до четверга“.

МІРАЖ: Нечині.

МУНА: „Перегоди“.

ПАЛІС: „Проступки“.

ПАКС: нечині.

РАЙ: „Пісня бурі“ з Людою Райлер.

РІДЛІТО: „Чорні оці“ з Симоном Симоном.

РОКІС: „Весела чайка“.

СВІТ: „Корабель невідомий“ та „Мистецтво таупи Флім і Фані“.

СІТІЛЕНЕ: „Вердана експедіента“ та ревія Борунського.

ТОН: „Король бурески“, „Борисо“.

УТІХА: „Романтика та ревія“.

ХІМІРА: „Голово журигів“ із Гарі Пілем.

Львівське Радіо.

Середа, 17. серпня 1938.

6.45 Рукава, 7.00 Радіошвейцарія, 7.15 Концерт салони орк., 8.00 Перше співачка при оркестрі, 12.00 Полудня аудіо, 14.00 Інформаційна газетка в українській мові, 14.10 В озері музика, пл., 14.35 Українські пісні у виконанні Євгенії Лавровської (сопран) у супр. фор., (Сині-сині), „Не співайте мені той пісні“, „Я пошуш в ночі“, „Із сліз моїх, Н. Ніжні-ніжний“, „І моїм дім“, „Чайка“, Базилі-ромайський, „На околиці гір“, 15.00 Вірша, 15.05 Господарські та супр. віотки, 15.10 Програма на завтра, 15.15 Третья пісня, тротх слова: „Під червоною мармурою“, 15.45 Госп. віотки, 16.00 Концерт у

віотк. орк. мандоліністів, акордеон, 16.45 Вірша, віотки, 17.00 Віснучі вісткі з міста та провінції, 17.10 Лістки з мандоліни: У країні Містравля, фелд, Франц, музика з пл., 17.55 Гальо! Позір! 18.00 Соло, місто шість, 18.10 Ветеран: „Картет ч. 7, ок. 69 ч. 1, 18.45 Пригоди Сидора-мореплавець, 19.00 Дуєта у супр. фор., 19.30, 20.55 Актуальна гутірка, 19.30 Розр. концерт: у перервах: Три сцени, 20.45 Ветеран, денник, 21.00 Нале город у серпні, 21.10 Гутірка про Шаова, 21.30, 22.0 Спорт, 22.05 Радіокабарет, 23.00 Ост. віотки.

Четвер, 18. серпня 1938.

6.45 Рукава, 7.00 Радіошвейцарія, 7.15 Орк. концерт, 8.00 Веселе добрий-дення, пл., анекдоти, комунікати, 12.03 Полудня ауд., 14.00 Музика з пл., госп. віотки, 14.15 Оркестральні плеті, 15.00 Вірша, 15.05 Господарські та супр. віотки, 15.10 Програма на завтра, 15.15 Мої знайомі, повість Старого Доктора для дітей, 15.30 Тайни Лявська, повість із 1848 р., 15.45 Господарські вісткі, 16.00 Остет із арфою, 16.40 Конкурсові гутірка П. Раді, 17.00 Віснучі вісткі, з міста та про-вінції, 17.10 Серпневий ресгаль у супр. фор., 17.40 Читання Соченія, 17.55 Гальо! Позір! 18.00 У римського лікаря, 18.10 Концерт хору, 18.30 Театр Улан: „Що він із тим аромом“ Рука до Кордова (Англія), 19.00 Фор. твори Гайда та Ветерана, 19.20, 21.00, 0.55 Актуальна гутірка, 19.30 із країни Півдня, розр. концерт: орк., сол., у перерві мандоліністи анекдоти, 20.45 Веч. денник, 21.10 Муз. мовіла, оцін, два фор., цитра, салсофон; 21.50, 22.00 Спорт, 22.05 „Госпінші під дном“ весела слово-муз. ауд., 23.00 Ост. віотки, гутірка з нм. мові, 23.15 до 23.55 „Фігарове ве-сілля“ Ветерана з пл. (надле Варшави II).

Пятниця, 19. серпня 1938.

6.45 Рукава, 7.00 Радіошвейцарія, 7.15 Розр. орк., 8.00 Добрийдення наймо-лодшими, опов. Реймонта та пісеньки, 12.03 Полудня ауд., 14.00 Музика з пл., госп. віотки, 14.15 Популярна музика з пл., у перерві в год. 14.30 Спортсма гутірка, 15.00 Вірша, 15.05 Господарські та супр. віотки, 15.10 Програма на завтра, 15.15 „Улані собі“ вес. ауд. для жінок, 15.30 Гутірка з хором, 15.45 Господарські вісткі, 16.00 Опереткова музика з пл., 16.45 Краса Поділа, 17.00 Віснучі вісткі з міста та провінції, 17.10 Пів. із повчаннями: Ігор Огрішківський „Свято весни“, 17.45 Програма резерво, 17.55 Гальо! Позір! 18.00 Діпломатична, 18.10 Ветеран: Тріо ц-моль оп. 1. ч. 3, 18.45 Лі-тор. новини, 19.00 Музика з пл., 19.20, 20.55 Актуальна гутірка, 19.30 На плеску ноту, розр. концерт: сімф. орк., сопран, бас, веселі анекдоти, фор., 20.45 Веч. денник, 21.00 Львівські пера: Корн. Балмандер: Вибрані вірші, 21.50 22.00 Спорт, 22.05 Живий концерт балала, орк., конференсієр, 22.55 Огляд преси, 23.00 Ост. віотки, 23.15—23.55 Нові плати слави: архіотія (Варшави II).

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Середа, 17. серпня 1938.

БЕРЛІН 12.00 Музика, дві орк., салсо-фоністи, солісти, 14.15, 15.00, 19.00 Розр. музика, 18.00 Оп. мелодія, 18.40 Ритм у танку та спорт, орк., хор дівчат, 20.10 Нар. пісні й танки, ВІЛГОРОД 20.00, 21.30 Пісні, 20.30, 21.00 Румор, БУДАПЕШТ 17.00 Циг. музика, 19.30 Скрипка, 21.10 Давні мажорські пісні, 22.05 Орк. конц., ВІДЕНЬ 18.15 Сопран, скрипка, фор., 18.40, 19.00 Музика на нар. інструм., 21.00 22.30, 23.00 Відомська музика, ДРОУТ-ВІН 20.00, 21.00 Самф. концерт, КОШІЦЬ 7.35, 14.10, 18.45 Вісткі, 18.00 Що це таке кров, Музика з пл., Декламції Сомена Памела, Музика з пл., МІЛАН 17.15 Танк. музика, 21.00 Концерт джез. орк., ПРАГА 11.05 Орк. концерт, РАДІО ПА-РІ 18.00 Музика з 1750—1815 р., 19.00 Віок, 20.30 21.00 22.00 Муз. розважова програма, РІМ 17.15 Скрипка, 19.30, 20.30 Розр. музика, 21.00, 22.00 Комедія, оп. танкова музика, ООФІЯ 19.15, 20.00, 21.00 „Тангвайер“ оп. Валтера, СТОКГОЛЬМ 17.05 Нар. музика.

Четвер, 18. серпня 1938.

БЕРЛІН 12.00 Орк. музика, 15.00 Нар. музика й танки, 17.00 Концерт солістів, 18.00 Розр. концерт, ВІЛГОРОД 20.00 Нар. пісні, ВІЛГОРОД 20.00 Нар. пісні, БУДА-ПЕШТ 18.00 Орк. концерт, 17.25 Фор., 18.20, 19.00 Концерт мажор. музика, 20.00, 21.00 „Валк-Вал“ оп. Вердела (фрагм.), 22.05 Джез. тріо, ВЕЖА АПФІН 20.00, 21.00, 22.00 „Мелоді і Меліада“ оп. Де-бісія, ВІДЕНЬ 12.00, 13.15 Самф. орк., 16.00 Легка музика, 17.10 Розр. музика, 18.20 Солісти, 22.30 Легка й танк. музика, ДРОУТВІН 20.00 21.00 „Тригранний ка-пелюх“ оп. Леслі-Сміта, КОШІЦЬ 7.35, 14.10 18.45 Вісткі, 18.15 Кудет. огляд, Музика з пл., „Тестамент“ опов. МІЛАН 17.15 Пісні на сопр. і барит., 19.30, 20.00 Розр. музика, 21.00 Комедія, 21.35 Серпня, 22.20 Концерт хору, ООЛІО 18.25 Скрипка, ПРАГА 17.40 „Молодість“ суїта Яначека на дуті інстр., 18.20 Салон. концерт, 19.25 Співачка всі разом, пошури, РАДІО ПАРІ 20.15 Пісні, 20.30, 21.00, 22.00 Самф. концерт, РІГА 18.50 Логістич. нар. пісні, РІМ 17.15 Танк. муз., РІМ 19.30 Розр. музика 21.00, 22.00, 23.00 „Паріаїна“ оп. Масканіні, ООФІЯ 18.30 Вірша, муз., 19.30 Популярна музика, 20.00 Сопран, ШТРАСБУРГ 21.30, 22.00 „Ле Метр до Шенель“ ком. оп. Пера.

Пятниця, 19. серпня 1938.

БЕРЛІН 12.00 15.30 18.00 Музика, 17.30 Соната Г-дур Ветерана, ВІЛГОРОД 18.20 Нар. пісні, БЕРМІНГЕМ 19.35 Пісні у зм. хору хлопців, БУДАПЕШТ 12.05 Концерт солістів, 17.00 Орк., 19.30 Свято мід. пісні, 21.25 22.00 Концерт орк., 22.50 Циг. музика, ВІДЕНЬ 16.00 17.10 Розр. концерт, 18.45 19.00 Весела літня ауд., 20.10 Весела нар. ауд., КОШІЦЬ 7.35 14.10 18.45 Вісткі, 18.00 „Вірши“ суїт, Концерт Ліди Порошичової у супр. фор., МІЛАН 17.15 Скрипка, 21.00 Пісеньки в супр. орк., 21.30 22.00 23.00 Самф. концерт, офіцій. танк. музика, ООЛІО 18.20 Олів, ПРАГА 12.45 Салон. музика, 18.20 „Світ-Валк“ розр. і джез. музика, 21.30 Оп. мелодія Остерлія, РАДІО ПАРІ 18.00 Концерт із ам. консерваторії з Фонтеном, 18.30 Фор., 20.15 Пісні, 20.30 21.00 22.00 Театр Улан: „Ля Абе Константен“ драма Креліс і Де Курсе-ли, 23.00 Концерт, РІМ 17.15 Джез. му-зика, 20.30 Розр. музика, 21.00 Легка му-зика, 22.10 Комедія, ООФІЯ 19.25 20.00 „Північ“ оп. Леопольда.

ЦІНИ „МАСЛОСОЗУ“

Львів, 16. серпня 1938.

1 кг. масла десерт. блок. без оп. 2.35 зол.
1 кг. масла бочков. вид. в опак. 2.90 зол.
молоко 15—16 сот.
яйця (копа) 3.70 зол.
Тенденція на масло знижкова, на мо-локо та яйця слаба.

ОПОВІСТКА.

Приватна Дівоча Гімназія СС. Ва-сильянок в Яворові дістала повні права державних шкіл. Додаткові вступні іспити до всіх клас відбу-дуться 1. і 2. вересня ц. р. 1692

Цим повідомляємо, що наше віддання відбулося з 30. VII. ц. р. у Станісла-вові. Гал з Дрогомирецьких і Володимир Ніллірі та з цієї нагоди свідчаємо 50.—зол. на „Річку Школу“.

Доповняльні Вісник до обст. Одноріч-них Торговельних Кооперативних Шкіл нижчого і вищого типу у Яворові — прийняв Дирекція. У часі ферії писати до д-ра Михайла Фільца, адвоката в Я-ворові. 1616 5-5

ІВАН ЗАРЕМБА, аспірант, службовець, рахунок, старшина У.Г.А., 6 літ танко-во-дужай на пруду в міських заводстві для повалити металург при вул. Найсвєтій 130 — просить приватизації і оцінку для доплата іршви, уч. П. кл. Купецької гім-назії при вул. Курковій 14. Дякую без матері. Просить добрі серця допомогти. 1-3

НАЙДУТЬ ПРАЦЮ

СВЯЩЕННИК, удовець, шукає готель-лі до управл. домог. Зголошення пра-ці з рекомендаціями і умовними свідч. на адресу: Урад парохіальний в Жито-вці, пошта Батюшкі.

КУПКО — ПРОДАЖ

ВУГОЛЬ, коє, дрова продає КАЛІТЕН, Байки 14, тел. 238-24.

СІДЛОВІ англійські мила, сайки, упр-порт — ВАЛІКЕВИЧ — сидлор, Шайлоха 2.

РІЖНІ

НАЙДЕШЕВШЕ купити коєра, коє-рі — поштові — виробл. коєра РІЖ-НОВА, Гродницьких 4 (біля Ринку).

КОМПЛЕТНІ кухонні аксесари — коє-рі 65.—, алкмінієм 99.—, з міддям, ко-лізком і т. д. РЕНТШЕР, Львівська 10.

ЖАРІВКИ до 25 батів 70 сот. ГОЛО-НИК докторський 3.50, ЛЯМПА асо-луміна 6.—, літарка, батери „Лі-мон“ — найдешевше ЦЕНТРАЛІ ЖІ-РІВІК, Львів, Ринок 21.

ПРОПУКЛИНОВІ БАНДАЖІ гумові, е-ревні, жаркові, проти усунення кривиз-ни — гарантія виконув. відом. УКР. ОРТІ-ДИЧНЕ ЗАВЕДЕННЯ ІВАНА УГРИНА, Львів, вул. Вірменська ч. 15.

ВЗУТТЯ поштовим продає ТІЛЬКІ І ДНІВ вже від 4.50 зол., магазини вул. І. ШТРАССЕР (передше Краї), 5-ліпська 15 (подіра).

ОГОЛОШЕННЯ.

МЕБЛІ Італіані, спальні, е-бітні, салони, ван-ни, тапчани, матраци і декорат. пред-мети. Відомська виробництва-таліані.

ІВАН ОРТНЕР
Львів, Сикотуська 41. Тел. 353-948.

БРАТИ ДМИТЕРКИ
єдине українське кон. підприємство.

Львів, Ринок 43, тел. 273-41
виконує всілякі перекази до всіх і всіх містечок і в краї — дешево, швидко і солідно. Спеціальні акції для по-зову меблів, з відшкодуванням по-виною обслуговування — дають перевагу 80% надрайовою дотам.

ПІТ

НІГ, РУК, ПАХВИ
і т. п. знімає при якимись спеціаль-ного певного і нешкідливого засоби.

„CSAVE“ 50 сот.
пудру „С. ФЕДЕРА“
Пробний пакет. Перфуми
С. ФЕДЕРА
Львів, вул. Сикотуська 15
Філія КОПЕРНИКА 15
ФІЛІЯ: вул. ГАЛИЦЬКА 4

Присилайте передплату!

ЦІННИК ОГОЛОШЕНЬ У ЩОДЕННИКУ „ДІЛО“.

Розмір часопису: 3 теметові шпальти і 4 оголошенні шпальти.

1 мм. одношпальтовий або його місце в руб.

реші оголошень зол. 0.25
1 мм. одношпальтовий в теметі і новинках зол. 0.60
1 мм. одношпальтовий на першій сторінці зол. 0.80

Дрібні оголошення від слова:

матримоніальні і приват. кореспонденції по зол. 0.15
купо, продаж, викуп і т. п. зол. 0.10
публікації пресі зол. 0.05

слова товстим друком подвійно.

Остатня сторінка 1/1

Остатня сторінка 1/2

Остатня сторінка 1/4

Остатня сторінка 1/8

За редакцію відповідає Олександр Костик.

Видає Видавничі Спілка „Діло“.

З друкарні Вид. Спілки „Діло“.